

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. I-1428 15, 16,
17 IR 18 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-809**

2024 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2025 m. lapkričio 21 d. sprendimo Nr. SV-S-464 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 4 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo Nr. I-1428 15, 16, 17 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-809 tikslui ir pasiūlyti Seimui tobulinti pasirinktas teisinio reguliavimo priemones atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo Nr. I-1428 15, 16, 17 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu Nr. XVP-809 keičiamo Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo (toliau – Įstatymo projektas) 15 straipsnio 6 dalyje numatyta, kad tas pats asmuo gali eiti ne daugiau negu dviejų viešųjų įstaigų valdybų nario pareigas. Tai reiškia, kad viešosios įstaigos, kurios savininkė ar dalininkė, turinti daugiau negu 1/2 balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė (vadovaujantis keičiamo įstatymo 1 straipsnio 4 dalimi, tokioms viešosioms įstaigoms yra taikomas keičiamo įstatymo 15 straipsnis) arba viešosioms įstaigoms, kuriose valstybė turi 1/2 arba mažiau balsų visuotiniame dalininkų susirinkime ir kurių visuotinis dalininkų susirinkimas, vadovaudamasis keičiamo įstatymo 1 straipsnio 5 dalimi, yra nusprendęs taikyti keičiamo įstatymo 15 straipsnį, valdybų nariai galės eiti iš viso ne daugiau kaip dviejų viešosios įstaigos valdybos narių pareigas, nepriklausomai nuo to, ar tos viešosios įstaigos dalininkė ar savininkė yra valstybė ir (ar) savivaldybė, ar nėra.

Manytina, kad ribojimas minėtų viešųjų įstaigų valdybų nariams eiti bet kokių viešųjų įstaigų valdybos narių pareigas, net jeigu tokių viešųjų įstaigų dalininkės ar savininkės nėra valstybė ir (ar) savivaldybė, yra perteklinis ir nebūtinas siekiant spręsti Įstatymo projekto aiškinamajame rašte minimoje 2025 m. balandžio 14 d. Antikorupcinio vertinimo išvadoje Nr. 4-01-3552 „Dėl Viešųjų įstaigų įstatymo nuostatų, reglamentuojančių valdybos sudarymą“ (toliau – Antikorupcinio vertinimo išvada) identifikuotas problemas. Be to, toks ribojimas

neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 2 punkte įtvirtinto proporcingumo principo, reiškiančio, jog pasirinktos teisinio reguliavimo priemonės turi nevaržyti teisinių santykių subjektų daugiau, negu to reikia teisinio reguliavimo tikslams pasiekti.

Atsižvelgiant į tai, kad Antikorupcinio vertinimo išvadoje kaip problema įvardintas ribojimo viešosios įstaigos valdybos nariui eiti valdybos nario pareigas kitose įstaigose, organizacijose ir įmonėse (o ne tik viešosiose įstaigose) nebuvimas, manytina, kad asmenims, einantiems viešosios įstaigos valdybos narių pareigas, turėtų būti ribojama galimybė eiti kolegialių priežiūros ir valdymo organų, sudarytų viešosiose įstaigose, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, valstybės ar savivaldybės valdomose įmonėse narių pareigas.

Įstatymo projekto 15 straipsnio 6 dalyje taip pat numatyta, kad ribojimas asmeniui vienu metu eiti daugiau kaip dviejų viešųjų įstaigų valdybų nario pareigas taikomas nepriklausomai nuo to, ar jis yra nepriklausomas narys, ar viešosios įstaigos dalininko ar savininko deleguotas narys.

Atkreiptinas dėmesys, kad, be paminėtų viešosios įstaigos valdybos narių, viešosios įstaigos valdybos nariai taip pat gali būti ministerijos, kurios ministrui pavestojė valdymo srityje veikia viešoji įstaiga (jeigu ši ministerija nėra viešosios įstaigos savininko ar dalininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija) atstovai ir viešosios įstaigos darbuotojai (keičiamo įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 2 punktas ir 3 dalis), kuriems taip pat turėtų būti taikomas ribojimas eiti kolegialių priežiūros ir valdymo organų, sudarytų viešosiose įstaigose, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, valstybės ar savivaldybės valdomose įmonėse narių pareigas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir siekiant teisinio aiškumo, siūlytina Įstatymo projekto 15 straipsnio 6 dalies atsisakyti, o keičiamo įstatymo 16 straipsnio 2 dalį, reglamentuojančią bendruosius reikalavimus kandidatams į valdybų narius ir valdybų nariams, papildyti nauju punktu išdėstant jį taip: „4) nebūti iš viso daugiau kaip dviejų kolegialių priežiūros ir valdymo organų, sudarytų viešosiose įstaigose, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, valstybės ar savivaldybės valdomose įmonėse nariu.“. Išimtis iš siūlomo nustatyti ribojimo galėtų būti taikoma nepriklausomiems valdybos nariams tais atvejais, kai dėl viešosios įstaigos veiklos pobūdžio nepriklausomiems valdybos nariams yra būtinos specifinės kompetencijos ir dėl to Vyriausybės nustatyta tvarka nepavyksta atrinkti tinkamų kandidatų į nepriklausomus valdybos narius. Šiuo nutarimu keičiamame įstatyme siūlomi įtvirtinti ribojimai kandidatams į valdybų narius ir valdybų nariams teikiami atsižvelgiant į gerąją valstybės valdomų bendrovių valdysenos patirtį, įtvirtintą Lietuvos

Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 23¹ straipsnio 5 dalies 8 punkte ir 7 dalies 7 punkte, bei naujas šio įstatymo tobulinimo iniciatyvas, numatytas Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo Nr. VIII-729 22 ir 23 straipsnių pakeitimo įstatymo projekte (TAIS Reg. Nr. 25-19725).

2. Įstatymo projekto 15 straipsnio 7 dalies pirmajame sakinyje nurodyta, kad su dalininku ar savininku susiję valdybos nariai negali sudaryti valdybos daugumos.

Atkreipiamo dėmesį į keičiamo įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 3 punktą, kuriame nurodyta, kad nepriklausomi valdybos nariai turi sudaryti ne mažiau kaip 2/5 viešosios įstaigos įstatuose nurodyto valdybos narių skaičiaus. Likę valdybos nariai yra skiriami iš keičiamo įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytų institucijų (t. y. savininko ar dalininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos ir ministerijos, kurios ministrui pavestose valdymo srityje veikia viešoji įstaiga (jeigu ši ministerija nėra viešosios įstaigos savininko ar dalininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija)) atstovų, taip pat, kaip yra nustatyta to paties straipsnio 3 dalyje, iš viešosios įstaigos darbuotojų.

Pažymėtina, kad keičiamo įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodyti ministerijos, kurios ministrui pavestose valdymo srityje veikia viešoji įstaiga (jeigu ši ministerija nėra viešosios įstaigos savininko ar dalininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija) atstovai į viešosios įstaigos valdybą skiriami tik išimtiniais atvejais, kai viešoji įstaiga veikia keliems ministrams pavestose valdymo srityse (viešųjų įstaigų, veikiančių keliems ministrams pavestose valdymo srityse nėra daug, kaip pavyzdžius galima pateikti viešąją įstaigą Centrinę projektų valdymo agentūrą ir viešąją įstaigą Europos socialinio fondo agentūrą). Viešosios įstaigos darbuotojai į valdybas skiriami tik tuomet, kai taip nusprendžia visuotinis dalininkų susirinkimas. Dažniausiai valdybos yra sudaromos iš viešosios įstaigos savininko ar dalininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos atstovų ir nepriklausomų valdybos narių, kurių turi būti ne mažiau kaip 2/5 viešosios įstaigos įstatuose nurodyto valdybos narių skaičiaus. Tai reiškia, kad, vadovaujantis keičiamo įstatymo 15 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatomis, viešosios įstaigos valdyboje gali būti daugiau negu pusė viešosios įstaigos savininko ar dalininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos deleguotų valdybos narių, o pagal Įstatymo projekto 15 straipsnio 7 dalies 1 sakinį jie negali sudaryti valdybos daugumos.

Be to, nėra aišku, ar Įstatymo projekto 15 straipsnio 7 dalies 1 sakinyje minimi su dalininku ar savininku susiję valdybos nariai apima tik viešosios įstaigos savininko ar dalininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos atstovus, nurodytus keičiamo įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 1 punkte, ar ir tos pačios dalies 2 punkte minimus ministerijų atstovus, kurie, plačiąja prasme, irgi yra susiję su valstybe, kaip viešosios įstaigos savininke ar dalininke.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir siekiant spręsti Antikorupcinio vertinimo išvadoje identifiкуotas problemas, susijusias su nepakankamu valdybų nepriklausomumu, Įstatymo projekto 15 straipsnio 7 dalies pirmo sakinio nuostatą siūlytina atsisakyti ir vietoje to tikslinti keičiamo įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 3 punktą, nurodant, kad nepriklausomi nariai turi sudaryti ne mažiau kaip 1/2 viešosios įstaigos įstatuose nurodyto valdybos narių skaičiaus. Pažymėtina, kad Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 23¹ straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytas valstybės ir (ar) savivaldybės valdomos bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo renkamo kolegialaus priežiūros ar valdymo organo nepriklausomų narių skaičius turi būti ne mažesnis kaip 1/2 valstybės ir (ar) savivaldybės valdomos bendrovės įstatuose nurodyto kolegialaus organo narių skaičiaus.

Jeigu nebūtų atsižvelgta į prieš tai išdėstytą siūlymą, siūlytina tikslinti Įstatymo projekto 15 straipsnio 7 dalies 1 sakinyje nurodytą formuluotę „su dalininku ar savininku susiję valdybos nariai“, kad būtų aišku, ar jie apima tik viešosios įstaigos savininko ar dalininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos atstovus, nurodytus keičiamo įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 1 punkte, ar ir tos pačios dalies 2 punkte minimus ministerijų atstovus.

Taip pat siūlytina atsisakyti ir Įstatymo projekto 15 straipsnio 7 dalies 2 sakinio, kadangi jame išdėstytos nuostatos yra deklaratyvaus pobūdžio ir nekuriančios pridėtinės vertės – jos tik kitais žodžiais atkartoja Įstatymo projekte siūlomą numatyti teisinį reguliavimą, kad nepriklausomi valdybų nariai turi sudaryti ne mažiau kaip 1/2 viešosios įstaigos įstatuose nurodyto valdybos narių skaičiaus.

3. Įstatymo projekto 16 straipsnio 1 dalyje siūloma, be kita ko, nurodyti, kad valdybos nariais negali būti skiriami asmenys, susiję verslo, darbo ar kitais turtinio intereso ryšiais su viešąja įstaiga, jos dalininkais ar savininko atstovais, dėl kurių gali kilti interesų konfliktas ar būti daroma įtaka valdybos sprendimams. Labai panašią nuostatą (neminint darbo ryšių) siūloma įtvirtinti ir Įstatymo projekto 16 straipsnio 4 dalies, reglamentuojančios reikalavimus nepriklausomiems valdybos nariams, 5 punkte.

Atkreiptinas dėmesys į keičiamo įstatymo 16 straipsnio 2 dalies, reglamentuojančios bendruosius reikalavimus kandidatams į valdybos narius ir valdybos nariams, 3 punktą, kuriame nustatyta, kad kandidatas į valdybos narius ar valdybos narys turi su viešąja įstaiga neturėti ryšių, dėl kurių einant valdybos nario pareigas galėtų kilti interesų konfliktas. Šis bendrasis reikalavimas savo turiniu apima Įstatymo projekto 16 straipsnio 1 dalyje ir to paties straipsnio 4 dalies 5 punkte siūlomas įtvirtinti nuostatas, kurios laikytinos perteklinėmis. Be to, Įstatymo projekto 16 straipsnio 1 dalies nuostata, kad asmenys, susiję su viešąja įstaiga, jos dalininkais ar savininko atstovais darbo ryšiais, negali būti skiriami valdybos nariais, prieštarauja keičiamo įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 1 punktui bei 3 daliai.

Atsižvelgiant į tai, manytina, kad Įstatymo projekto 16 straipsnio 1 dalyje ir 4 dalies 5 punkte siūlomų įtvirtinti nuostatų, kaip perteklinių ir prieštaraujančių kitoms keičiamo įstatymo nuostatoms, turėtų būti atsisakyta.

4. Siekiant užtikrinti tinkamą valdybos narių kompetencijų pasiskirstymą (t. y. kad atskirų valdybos narių kompetencijos derėtų tarpusavyje ir papildytų, o ne dubliuotų viena kitą), siūlytina keičiamo įstatymo 16 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį papildyti ir išdėstyti jį taip: „Kandidatas į valdybos narius ar valdybos narys turi atitikti šiame straipsnyje nustatytus bendruosius reikalavimus ir visuotinio dalininkų susirinkimo nustatytus specialiuosius reikalavimus, kurių visuma turi užtikrinti tarpusavyje suderintą valdybos narių kompetencijų pasiskirstymą finansų ir rizikų valdymo, strateginio planavimo, veiklos rezultatų vertinimo ir (ar) kitose su viešosios įstaigos veiklos tikslais ir funkcijomis susijusiose srityse.“

5. Įstatymo projekto 16 straipsnio 4 dalies 4 punkte siūloma nustatyti naują reikalavimą, kad kandidatas į nepriklausomus valdybos narius arba nepriklausomas valdybos narys negali būti valstybės politikas arba politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojas, kai viešosios įstaigos steigėjos, savininkės ar dalininkės yra valstybė ir (ar) savivaldybė.

Manytina, kad šis reikalavimas, siekiant valdybų depolitizavimo, turėtų būti taikomas visiems (ne tik nepriklausomiems) valdybų nariams. Atsižvelgiant į tai, siūlytina jį perkelti į keičiamo įstatymo 16 straipsnio 2 dalį ir išdėstyti taip: „nebūti įstatymų nustatyta tvarka išrinktu ar paskirtu valstybės politiku ar politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautoju.“ Pažymėtina, kad depolitizuotos valdybos (t. y. valdybos, kuriose iš viso nėra valstybės politikų arba politikos (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojų) padėtų užtikrinti efektyvią, skaidrią ir į ilgalaikius viešosios įstaigos veiklos tikslus orientuotą viešųjų įstaigų valdyseną, kai sprendimai priimami remiantis profesionalumo, kompetencijos ir viešojo intereso kriterijais, o ne politiniais interesais. Be to, valdybų veiklai ir sudėčiai politinių ciklų kaita nedarytų įtakos. Atkreiptinas dėmesys į Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 23¹ straipsnio 5 dalies 7 punktą, kuriame taip pat nustatytas reikalavimas kandidatams į valstybės ir (ar) savivaldybės valdomos bendrovės ir valstybės ir (ar) savivaldybės valdomos bendrovės dukterinės bendrovės kolegialaus organo narius ir kolegialaus organo nariams nebūti įstatymų nustatyta tvarka išrinktais ar paskirtais valstybės politikais ar politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojais.

Atsižvelgus į keičiamo įstatymo 1 straipsnio 4 ir 5 dalies nuostatas, siūlytina formuluotės „kai viešosios įstaigos steigėjos, savininkės ar dalininkės yra valstybė ir (ar) savivaldybė“ atsisakyti kaip perteklinės. Atitinkamai, vadovaujantis tais pačiais argumentais,

formuluotės „kurios steigėjos, savininkės ar dalininkės yra valstybė ir (ar) savivaldybės“ turėtų būti atsisakyta ir Įstatymo projekto 17 straipsnio 3 dalyje, ir 18 straipsnio 1 ir 5 dalyse.

Taip pat, siekiant, kad valdybos veiktų skaidriau ir būtų profesionalesnės, siūlytina keičiamo įstatymo 16 straipsnio 2 punktą papildyti šiais bendraisiais reikalavimais kandidatams į valdybų narius ir valdybų nariams: nebūti keičiamo įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytose institucijose pareigas einančiu karjeros valstybės tarnautoju, kuriam pavestos su valstybės politikos formavimu ministrui pavestose valdymo srityje, kurioje veikia viešoji įstaiga, susijusios funkcijos; per pastaruosius 5 metus nebūti atšauktam iš juridinio asmens, kurio dalyvė yra valstybė ar savivaldybė, kolegialaus valdymo ar priežiūros organo dėl netinkamo pareigų atlikimo; kandidatui į valdybos narius ir valdybos nariui įstatymų nustatyta tvarka neturėtų būti atimta ar apribota teisė eiti atitinkamas pareigas, į kurias pretenduojama, ar atlikti toms pareigoms priskirtas funkcijas.

Be to, įvertinus Antikorupcinio vertinimo išvadoje pateiktą pastebėjimą dėl keičiamo įstatymo 15 straipsnio 3 dalies ir 16 straipsnio 2 dalies 3 punkto kolizijos, siūlytina papildyti keičiamo įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 3 punktą nurodant, kad darbo santykiai su viešąja įstaiga, kai viešosios įstaigos valdybos narys yra viešosios įstaigos darbuotojas, nelaikomi valdybos nario ryšiais su viešąja įstaiga, dėl kurių einant valdybos nario pareigas galėtų kilti interesų konfliktas.

6. Siekiant didesnio valdybų nepriklausomumo, siūlytina papildyti keičiamo įstatymo 16 straipsnio 4 dalyje nustatytus reikalavimus nepriklausomiems valdybos nariams nauju reikalavimu, kad kandidatas į nepriklausomus valdybos narius ar nepriklausomas valdybos narys negali būti juridinių asmenų, kurių atžvilgiu viešoji įstaiga įgyvendina jai suteiktus viešojo administravimo įgaliojimus, ar tokius juridinius asmenis vienijančių asociacijų vadovas, darbuotojas ar kolegialių organų narys arba pastaruosius vienus metus tokias pareigas ėjęs asmuo.

Taip pat siūlytina išplėsti keičiamo įstatymo 16 straipsnio 4 dalies 2 punkto turinį ir, siekiant teisinio aiškumo, jį išskaidyti į du punktus išdėstant juos taip: „2) viešosios įstaigos dalininkas ar su dalininku susijęs asmuo ar su dalininku susijusio asmens vadovas, kolegialaus organo narys, valstybės tarnautojas ar darbuotojas arba pastaruosius vienus metus tokias pareigas ėjęs asmuo; 3) viešosios įstaigos savininko ar dalininko teisės ir pareigas įgyvendinančios institucijos ar juridinio asmens, kurio dalyvio turtinės ir neturtinės teisės įgyvendina viešosios įstaigos savininko ar dalininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija, vadovas, kolegialaus organo narys, valstybės tarnautojas ar darbuotojas arba pastaruosius vienus metus tokias pareigas ėjęs asmuo;“. Išplėtus keičiamo įstatymo 16 straipsnio 4 dalies 2 punkto turinį, jame nustatyti apribojimai kandidatuoti į nepriklausomus valdybų narius ar eiti

nepriklausomo valdybos nario pareigas būtų taikomi platesniam ratui su viešąja įstaiga sąsajų turinčių asmenų, palyginti su esamu teisiniu reglamentavimu.

7. Keičiamo įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valdybos narių atranka vykdoma Vyriausybės nustatyta tvarka (šios nuostatos Įstatymo projektu nesiūloma keisti). Vadovaudamasi šia keičiamo įstatymo nuostata, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2024 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. 537 „Dėl Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo įgyvendinimo“ yra patvirtinusi Viešosios įstaigos valdybos narių atrankos vykdymo tvarkos aprašą (toliau – Aprašas), kuriame yra detalieji reglamentuoti veiksmai, atliekami vykdant kandidatų į kolegialaus viešosios įstaigos valdymo organo – valdybos – narius atranką, įskaitant galimybę (bet ne pareigą) Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka pasitelkti atrankos agentūrą (Apraše atrankos agentūra apibrėžiama kaip vadovų ar personalo paieškos (atrankos) paslaugas teikiantis fizinis ar juridinis asmuo, kuris naudodamas savo turimas duomenų bazes vykdo potencialių kandidatų į nepriklausomus valdybos narius paiešką ir pritraukimą, konsultuoja asmenis, norinčius kandidatuoti į valdybą, atlieka dokumentų priėmimą, dokumentų ir dokumentuose pateiktos informacijos vertinimą, konsultuoja atrankos komisiją ar atskirus jos narius viso atrankos proceso metu), atrankos komisijos sudarymą, atrankos komisijos narių nepriklausomumo užtikrinimą, atrankos komisijos posėdžių organizavimą, stebėtojų dalyvavimą atrankos komisijos posėdžiuose ir t. t. Siekdama spręsti 2025 m. birželio 24 d. Antikorupcinio vertinimo išvadoje Nr. 4-01-5878 „Dėl kolegialių priežiūros ar valdymo organų narių atrankas reglamentuojančių teisės aktų“ identifikuotas su nepriklausomų valdymo narių atrankos proceso objektyvumo ir nešališkumo trūkumu susijusias problemas Vyriausybė priims Aprašo pakeitimą.

Atsižvelgus į Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punkte apibrėžtą teisėkūros tikslingumo principą, reiškiantį, kad teisės akto projektas turi būti rengiamas ir teisės aktas priimamas tik tuo atveju, kai siekiamų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis, taip pat į teisėkūros praktiką sprendimus įteisinti kuo žemesnės teisinės galios teisės aktuose, manytina, kad su atrankos į valdybos narius organizavimu susijusių nuostatų reglamentavimas įstatymo lygiu nėra tikslingas, šiuos klausimus veiksmingiau reglamentuoti žemesniu lygiu (t. y. Apraše). Atsižvelgiant į tai, siūlytina atsisakyti Įstatymo projekte numatyto keičiamo įstatymo 17 straipsnio papildymo.

8. Jeigu nebūtų atsisakyta keičiamo įstatymo 17 straipsnio papildymo, siūlytina:

8.1. Tikslinti keičiamo įstatymo 17 straipsnio 1 dalį, nurodant, kad valdybos narių atranka vykdoma Vyriausybės ir šio įstatymo nustatyta tvarka, be to, kaip perteklinio atsisakyti Įstatymo projekto 17 straipsnio 3 dalies 2 sakinio.

8.2. Įstatymo projekto 17 straipsnio 3 dalyje atsisakyti pareigos visais atvejais renkant nepriklausomus valdybos narius Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka įsigyti vadovų ar personalo paieškos (atrankos) paslaugas iš jas teikiančio fizinio ar juridinio asmens. Manytina, kad įtvirtinus pareigą visais atvejais renkant nepriklausomus valdybos narius Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka įsigyti vadovų ir personalo paieškos (atrankos) paslaugas iš jas teikiančio fizinio ar juridinio asmens, viešosios įstaigos, neturinčios pakankamai lėšų minėtoms paslaugoms įsigyti (dažniausiai viešosios įstaigos, skirtingai negu valstybės ar savivaldybių valdomos įmonės, didžiąja dalimi yra finansuojamos valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšomis ir papildomų pajamų negeneruoja), tais atvejais, kai valdybos nėra privalomos, iš viso atsisakys valdybų sudarymo.

8.3. Įstatymo projekto 17 straipsnio 4 dalyje aiškiau atskleisti joje minimo valdybos atrankos komisijos nario nepriklausomumo nuo kandidato turinį – jeigu turima omenyje, kad atrankos komisijos nario su kandidatu negali sieti joks ryšys, dėl kurių atrankos komisijos nariui gali kilti interesų konfliktas, ir todėl jis turi nusišalinti nuo kandidato vertinimo, taip reikėtų ir nurodyti. Taip pat šioje dalyje vietoj žodžių „iki jų įvykimo“ siūlytina įrašyti žodžius „iki posėdžio datos“.

8.4. Atsižvelgiant į keičiamo įstatymo 3 straipsnio 4 dalies nuostatą, kad viešoji įstaiga, kurios savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, privalo turėti interneto svetainę, Įstatymo projekto 17 straipsnio 4 dalyje vietoj žodžio „viešai“ įrašyti žodžius „viešosios įstaigos interneto svetainėje“. Atitinkamai ši pastaba taikytina ir Įstatymo projekto 18 straipsnio 5 daliai.

9. Siūlytina Įstatymo projekto 18 straipsnio 1 dalį po pirmojo sakinio papildyti šiuo sakiniu: „Visuotinio dalininkų susirinkimo sprendimas atšaukti visą valdybą ar pavienius jos narius nesibaigus kadencijai turi būti motyvuotas ir pagrįstas.“

Atkreiptinas dėmesys, kad kai kurie Įstatymo projekto 18 straipsnio 1 dalyje išvardinti visos valdybos ar pavienių jos narių atšaukimo nesibaigus kadencijai pagrindai pagal savo turinį negali būti taikomi visai valdybai *in corpore* (pavyzdžiui, Įstatymo projekto 18 straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatytas atšaukimo pagrindas). Atsižvelgiant į tai ir siekiant teisinio aiškumo, siūlytina visos valdybos *in corpore* ir pavienių jos narių atšaukimo pagrindus nesibaigus kadencijai dėstyti atskirai (t. y. atskirose Įstatymo projekto 18 straipsnio dalyse).

Visos valdybos *in corpore* atšaukimo pagrindus siūlytina sieti su valdybai pavestų funkcijų neatlikimu arba netinkamu atlikimu, sprendimų, kuriuos valdyba turi priimti atlikdama jai pavestas funkcijas, nepriėmimu ar vilkinimu juos priimti.

10. Įstatymo projekto 18 straipsnio 1 dalyje nurodytus visos valdybos ar pavienių jos narių atšaukimo pagrindus siūlytina įvardinti kaip atskirų valdybos narių atšaukimo pagrindus ir juos patikslinti ir (ar) papildyti:

10.1. Pirmiausia siūlytina nurodyti šiuo metu keičiamo įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje jau įtvirtintą atšaukimo pagrindą dėl valdybos nario neatitikties jam keliamiems šio įstatymo 16 straipsnyje nustatytiems reikalavimams papildomai numatant ir visuotinio dalininkų susirinkimo nustatytus specialiuosius reikalavimus (pavyzdžiui, išdėstant taip: „paaiškėjus, kad skiriant į pareigas valdybos narys neatitiko arba jau po paskyrimo nebeatitinka šio įstatymo 16 straipsnyje nustatytų bendrųjų ir (ar) nepriklausomumo ir (ar) visuotinio dalininkų susirinkimo nustatytų specialiųjų reikalavimų valdybos nariams;“). Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekto 18 straipsnio 1 dalies 2, 5 ir 6 punktuose nurodyti atšaukimo pagrindai siejasi su keičiamo įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 2 ir 3 punktuose nustatytais bendraisiais reikalavimais valdybos nariams (t. y. būti nepriekaištingos reputacijos, kaip ji yra apibrėžta to paties straipsnio 3 dalyje, ir su viešąja įstaiga neturėti ryšių, dėl kurių einant valdybos nario pareigas galėtų kilti interesų konfliktas) ir 4 dalyje nustatytais reikalavimais nepriklausomam valdybos nariui, siūlytina jų atsisakyti kaip perteklinių. Be to, pažymėtina, kad Įstatymo projekto 18 straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatyto atšaukimo pagrindo turėtų būti atsisakyta dar ir dėl to, kad jis nedera su keičiamo įstatymo 16 straipsnio 3 dalimi, nustatančia, kad valdybos narys nelaikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu jis pripažintas kaltu dėl ne bet kokių, o tik šioje dalyje įvardintų nusikalstamų veikų ir baudžiamųjų nusižengimų.

10.2. Siekiant teisinio aiškumo, siūlytina patikslinti Įstatymo projekto 18 straipsnio 1 dalies 3 punktą išdėstant jį taip: „paaiškėjus, kad valdybos narys be svarbios pateisinamos priežasties praleidžia daugiau kaip pusę valdybos posėdžių per metus. Svarbia pateisinama priežastimi laikomas valdybos nario laikinasis nedarbingumas ar kitos aplinkybės, kurias valdyba pripažįsta svarbiomis ir apie kurias valdybos narys iš anksto praneša valdybos pirmininkui;“. Įstatymo projekto 18 straipsnio 1 dalies 1 punkto, kaip perteklinio, siūlytina atsisakyti.

10.3. Atsižvelgiant į keičiamo įstatymo 19 straipsnio 4 dalį, nustatančią valdybos nariams pareigą savo veiklos laikotarpiu ir 3 metus po jos užbaigimo saugoti konfidencialią informaciją, kurią sužinojo būdami valdybos nariais ir kuri buvo nurodyta kaip konfidenciali informacija, siūlytina nurodyti naują valdybos nario atšaukimo pagrindą išdėstant jį taip: „paaiškėjus, kad valdybos narys tretiesiems asmenims atskleidė konfidencialią informaciją, kurią sužinojo būdamas valdybos nariu ir kuri buvo nurodyta kaip konfidenciali informacija;“. Taip pat atitinkamai siūlytina papildyti keičiamo įstatymo 16 straipsnio 2 dalį nauju 4 punktu išdėstant jį taip: „4) pastaruosius 5 metus nebūti atleistas iš viešosios įstaigos valdybos nario pareigų dėl konfidencialios informacijos, kurią sužinojo būdamas valdybos nariu ir kuri buvo nurodyta kaip konfidenciali informacija, atskleidimo tretiesiems asmenims;“.

10.4. Atsižvelgiant į keičiamo įstatymo 19 straipsnio 5 dalį, siūlytina nurodyti naują valdybos nario atšaukimo pagrindą išdėstant jį taip: „paaiškėjus, kad valdybos narys nuolat nesilaiko valdybos darbo reglamente nustatytos valdybos darbo organizavimo tvarkos. Nuolatiniu valdybos darbo reglamente nustatytos valdybos darbo organizavimo tvarkos nesilaikymu laikomi atvejai, kuomet per 12 mėnesių laikotarpį valdybos narys ne mažiau kaip du kartus pažeidžia valdybos darbo reglamente nustatytos valdybos darbo organizavimo tvarkos nuostatas ir, valdybos pirmininkui raštu informavus valdybos narį apie pažeidimus ir nustatčius terminą jiems pašalinti, jų nepašalina.“

10.5. Siekiant teisinio aiškumo, Įstatymo projekto 18 straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodytą atšaukimo pagrindą (šis pagrindas turėtų būti paskutinis valdybos nario atšaukimo pagrindų sąraše) siūlytume patikslinti ir išdėstyti taip: „paaiškėjus, kad kitais savo veiksmais ar neveikimu valdybos narys daro esminę žalą viešajai įstaigai arba sukelia realią tokios žalos grėsmę. Esmine žala viešajai įstaigai laikoma tokia žala, kai dėl valdybos nario veiksmų ar neveikimo reikšmingai sutrikdomas viešosios įstaigos funkcijų atlikimas arba viešoji įstaiga patiria finansinius nuostolius, arba padaroma žala viešosios įstaigos reputacijai.“

11. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekte minima Vyriausybės nustatyta tvarka, kurią reikės priimti, siūlytina nustatyti vėlesnę šio įstatymo įsigaliojimo datą ir nustatyti, kad iki šio įstatymo įsigaliojimo (nurodant konkrečią datą) Vyriausybė priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

12. Siūlytina Įstatymo projektą papildyti pereinamosiomis nuostatomis, kaip turi būti prisitaikyta prie pasikeitusio viešųjų įstaigų valdybų teisinio reglamentavimo, nurodant, kad:

12.1. Pagal ankstesnio teisinio reguliavimo nuostatas paskirtiems valdybos nariams netaikomi šiame įstatyme nustatyti nauji reikalavimai valdybos nariams.

12.2. Pagal ankstesnio teisinio reguliavimo nuostatas sudarytoms valdyboms netaikomas šiame įstatyme nustatytas naujas reikalavimas dėl nepriklausomų valdybos narių skaičiaus.

12.3. Pagal ankstesnio teisinio reguliavimo nuostatas paskirti valdybos nariai toliau eina pareigas iki valdybos kadencijos pabaigos, išskyrus atvejus, kai visuotinis dalininkų susirinkimas nusprendžia atšaukti valdybos narį iš pareigų dėl valdybos nario įsigaliojus šiam įstatymui atliktų veiksmų, nurodytų Nutarimo projekto 10.2–10.5 papunkčiuose, arba kai visuotinis dalininkų susirinkimas nusprendžia atšaukti visą valdybą *in corpore* dėl įsigaliojus šiam įstatymui valdybai pavestų funkcijų neatlikimo arba netinkamo atlikimo, sprendimų, kuriuos valdyba turi priimti atlikdama jai pavestas funkcijas, nepriėmimo ar vilkinimo juos priimti.

12.4. Pagal ankstesnio teisinio reguliavimo nuostatas pradėtos valdybos narių atrankos procedūros baigiamos vykdyti vadovaujantis iki įsigaliojant šiam įstatymui galiojusio teisinio reglamentavimo nuostatomis.

Ministras Pirmininkas

Vidaus reikalų ministras